

Когато жената на викария забягна с един беден младок, се вдигна олелия до бога. Двете ѝ дъщерички бяха съответно на седем и девет години. А викарият бе такъв прекрасен съпруг. Вярно, косата му се беше прошарила. Ала мустаците му бяха черни и той бе хубав мъж, все още изпълнен с плаха страст към своенравната си красива жена.

Защо ли го напусна? Защо ли избяга внезапно с такава очевидна неприязън, сякаш бе едва ли не пощуряла?

Никой не можеше да каже със сигурност. Само набожните заявяваха, че не била порядъчна. А повечето добродушни жени мълчаха. Те знаеха причината.

Двете дъщерички никога не я разбраха. Дълбоко наранени, решиха за себе си, че майка им не е държала на тях.

Злият вятър, който не прощава никому, завъртя във вихъра си семейството на викария. Ала след това, гледай ти, викарият, който донякъде се славеше като есеист и полемист и чиято злочестина предизвикаше съчувствието на образованите люде, изведнъж получи поста на енорийски свещеник в Папълуик. Всевишният се смили над бедата му и го дари с пасторски дом на север.

Този дом бе доста грозна каменна къща досами реката Папъл, още преди да се навлезе в селото. По-нагоре, след моста се извисяваха старите каменни памучни фабрики, някога задвижвани от реката. Пътят се виеше по хълма, преди да достигне до мрачните каменни улици на селото.

След преместването си в пасторския дом семейството на викария коренно се промени. Викарият, вече енорийски свещеник, прибра при себе си от града старата си майка, сестра си и брат си. В новото жилище двете момиченца имаха сега съвсем различно обкръжение.

Пасторът бе вече на четирийсет и седем години. След бяството на жена си той се отдаде на неудържима, донякъде подронваща достойнството му скръб. Изпълнени със съчувствие съседки го спасиха от самоубийство. Косата му почти напълно побеля и той имаше вид на съкрушен от мъка човек. От пръв поглед можеше да се разбере какво ужасно нещо се е случило и колко е накърнен.

И все пак у него се долавяше известно двуличие. Някои от съседките, които най-искрено бяха съчувствали на викария, вече дълбоко в душата си не харесваха енорийския свещеник. Ако трябва да кажем истината, у него се таеше неопределено притворство.

Разбира се, като всички деца момиченцата се примириха със семейната участ. Бабата, вече прехвърлила седемдесетте, с увредено зрение, стана стожер в семейството. Леля Сиси, четирийсет и няколко годишна, бледа, набожна, изтерзана от скрита мъка, поддържаше домакинството. Чичо Фред, прошарен четирийсетгодишен скъперник, затворен в своя мрачен свят, всеки ден прескачаше до града. А пасторът, разбира се, бе най-важният човек във фамилията след бабата.

Всички ѝ викаха „маминка“. Тя бе от онези физически груби, хитри старици, които цял живот с ласкателства налагат волята си над слабохарактерните мъже край себе си. Маминка много бързо усети как трябва да се държи. Пасторът продължаваше „да обича“ прегрешилата си жена и щеше все така да я „обича“ до края на живота си. И затова замълчете! Благословена е обичта на пастора. Той ще пази свято в душата си образа на невинната девойка, за която се беше оженил и която бе боготворил.

А в същото време някъде в греховния свят живееше една безпътна жена, която бе измамила пастора и изоставила невръ-

стните му дечица. Сега тя бе обвързана с млад негодник и той безспорно ще я докара до падението, което напълно заслужава. Всички трябва да са наясно по този въпрос, а после да замълчат. Защото в чистата извисена пасторска душа все още грееше като свежо бяло кокиче младата му невеста. Това кокиче не вехнеше. Онова създание, което бе избягало с младия негодник, не съществуваше за него.

Маминка, която донякъде бе изглеждала безлична и излишна в ролята на вдовица в малък дом, сега се настани в най-високото кресло в пасторската къща и отново властно напери застарялата си снага. Вече няма да позволи да я смъкнат от трона. Хитро си даваше вид, че зачита предаността на пастора към свежото бяло кокиче. В притворната си почит към дълбоката любов на сина си не проронваше лоша дума срещу копривата, избуяла в греховния свят, която някога назоваваха мисис Артър Сейуел. Слава богу, сега след повторната си женитба тя вече не се наричаше мисис Артър Сейуел. Някоя жена не носеше името на пастора. Свежото бяло кокиче цъфтеше без фамилно име. В семейството дори я споменаваха като „оная там Синтия“.

Съхранените чувства на пастора бяха добре дошли за маминка. Осигуряваха ѝ защита срещу евентуален повторен брак на Артър. Майката властваше над сина си чрез най-голямата му слабост – навъсеното себелюбие. Синът ѝ се бе оженил за неувяхващо бяло кокиче. Какъв щастливец! Ала го бяха наранили. Какъв нещастник! Изпитал бе страдание. О, каква любвеобилна душа! Той бе... простил! Да, простил бе на бялото кокиче. Дори го беше осигурил в завещанието си, когато она вагабонтин там вземе, че... Но замълчете! Изобщо не мислете за онази ужасна коприва в смрадливия външен свят! Тъй де, за оная там Синтия. Нека бялото кокиче да цъфти непристъпно във висините на миналото. Настоящото е съвсем друга история.

Децата израснаха в атмосфера на притворно обожествяване и премълчавания. За тях бялото кокиче също се рееше в непристъпни висини. Те също смятаха, че то се издига в бляскаво

уединение някъде далече от тях и е напълно недостижимо за дъщерите си.

Ала същевременно от лъжовния свят понякога долита-ше неприятната тежка смрад на себелюбие и низка похот, смрадта на гнусната коприва, „оная там Синтия“. От време на време парливата коприва успяваше да препрати някоя друга бележка до момичетата си. В такива случаи сребро-косата маминка цялата се разтърсваше от омраза. Защото ако „оная там Синтия“ отново се домъкне, с маминка почти е свършено. И тогава у старата жена се надигаше вълна на скрита неприязън към тези момичета, родени от същата тази гадна похотлива коприва, която бе изпитвала искрено презрение към маминка.

Сред всички тези усещания се тулеше съвсем ясният спомен на децата за истинския им дом, за къщата на викария на юг, както и за ослепителната им, но не много грижовна майка. Тя бе като някакво сияние, пулсиращ живот, като жарко, но опасно слънце, което ту греиваше, ту гаснеше в дома им. За тях присъствието ѝ пръскаше светлина, но и скрита заплаха, очарование, но и стряскащо себелюбие.

Сега светлината бе угаснала, а бялото кокиче беше застинало върху гроба като каменен венец. Изчезна и боязънта от застрашената сигурност, от онзи стряскащ инстинкт за самосъхранение като у див звяр. Сега настъпи пълна безметежност, когато човек може съвсем спокойно да умре.

Ала момичетата растяха. И колкото по-големи ставаха, толкова по-силно се объркваха, по-дълбоко се озадачаваха. С годините зрението на маминка все повече отслабваше. Тя непрекъснато се нуждаеше от придружител. До обяд не ставаше от кревата. Ала макар сляпа и прикована към леглото, беше господарката в къщата.

При това не можеше с категоричност да се каже, че наистина е прикована към леглото. Когато *мъжете* бяха вкъщи, тя сядаше в своя трон. Бе твърде хитра, за да допусне безредие у дома. Особено когато имаше съперници край себе си.

Най-голямата ѝ съперница бе по-малката дъщеря, Ивет. Момичето притежаваше нещо от нехайната безгрижна жизненост на „оная там Синтия“. Ала дъщерята бе по-хрисима. Вероятно баба ѝ навреме я беше поела в свои ръце. Твърде вероятно.

Пасторът обожаваше Ивет, глезеше я и направо душата си даваше за нея, сякаш да може сам да си каже – всъщност не съм ли аз един много обичлив, сърдечен човек? Искаше му се да има такова мнение за себе си, а маминка бе напълно наясно с всичките му слабости. Знаеше ги отлично и умело ги преиначаваше, за да ги превърне в качества, в украса на характера му. Той държеше да изглежда в своите очи като прекрасен човек, също както жените желаят да имат прекрасни рокли. А майка му много хитроумно разкрасяваше слабостите и недостатъците му. Майчината любов ѝ подсказваше какви са кусурите му и тя ловко ги замазваше и ги превръщаше в достойнства. Докато оная там Синтия...! Но да не говорим за нея по този въпрос. В нейните очи пасторът бе едва ли не гърбав и пълен идиот.

Странно беше, че маминка тайно мразеше по-голямата дъщеря Люсил повече от галената Ивет. Люсил, която бе неспокойна и раздражителна, по-ясно разбираше, че баба ѝ упражнява власт над нея, отколкото разглезената и разсеяна Ивет.

А от друга страна леля Сиси мразеше Ивет. Не понасяше дори и името ѝ. Животът на леля Сиси бе пожертван в името на маминка и самата дъщеря ясно осъзнаваше това, а маминка знаеше, че го съзнава. Ала с течение на времето това положение на нещата се превърна в норма. Нормално бе всеки да приема саможертвата на леля Сиси като нещо естествено, дори и самата Сиси. Тя често отправяше дълги молитви по този повод. А това показваше, че дълбоко в душата си таи съкровени чувства, бедната клетница. Вече не съществуваше предишната Сиси, тя бе затрила живота си и своята женственост. И сега, когато бавно се тътреше към петдесетака, у нея току припламваха огнените езици на яростта и в такива мигове приличаше на обезумяла.

Ала маминка здраво държеше юздите ѝ. И единствената цел в живота на леля Сиси бе да се грижи за майка си.

Понякога огнените езици на сатанинската омраза се насочваха към всички млади същества. И тогава клетата жена започваше да се моли и да търси опрощение от всевишния. Но за извършения грях спрямо нея самата тя не можеше да прости никому и от време на време пъклените пламъци лумваха в кръвта ѝ.

А маминка съвсем не бе добра и сърдечна по природа. Изобщо не беше милостлива. Само хитро си даваше вид на такава. И постепенно момичетата осъзнаха това. Под старомодното дантелено боне върху посребрената ѝ коса, под черната коприна върху ниската ѝ набита фигура, издадена напред, старицата криеше притворна душа, която се стремеше единствено към това да налага женската си власт. И чрез слабостта на застарелите безволеви мъже край себе си тя бе поддържала и упражнявала тази власт в течение на години, когато от седемдесет стана на осемдесет, а после се насочи към деветдесетте.

По начало в семейството имаше утвърдена традиция да се проявява почит – почит един към друг и най-вече към маминка. Маминка, разбира се, беше стожерът на фамилията. Всички около нея бяха просто продължение на вътрешното ѝ аз. И тя ги държеше в подчинение. И тъй като чедата ѝ, синовете и дъщерите, бяха слаби и безволеви, те ѝ отдаваха почит. Че какво друго могат да получат извън семейното огнище освен заплахи, обиди и унижения? Нима пасторът не бе изпитал всичко това в брака си? Така че пазете се! Пазете се и отдавайте почит напук на света! Няма значение каква омраза и нетърпимост се ширят *вътре* в семейството. Срещу външния свят трябва да се изправи само непоклатимата стена на пълната сплотеност.

II

И все пак едва когато момичетата се прибраха отново вкъщи след завършване на училище, те осезателно почувстваха как силно тегне върху живота им железният юмрук на престарялата им баба. Люсил вече приближаваше двайсет и една, а Ивет бе на деветнайсет. Те завършиха реномирано девическо училище, а след това изкараха допълнителна година на обучение в Лузана и изглеждаха обичайно за възрастта си – стройни млади създания със свежи изящни лица и подстригана коса, а държанието им бе по младежки дръзко и самонадеяно.

– Най-досадното нещо в Папълуик е – заяви Ивет, докато двете сестри стояха на палубата по време на пътуването си през Ламанша и наблюдаваха приближаващите се сивеещи скали на Доувър – че няма никакви *мъже* наоколо. Защо ли татко си няма някои стари симпатяги за приятели? Колкото до чичо Фред, той е съвсем отчайващ.

– О, знае ли човек как могат да се развият събитията – философски отговори Люсил.

– Прекрасно знаеш какво може да се очаква – възрази Ивет. – Неделен хор, а аз мразя смесените хорове. Момчешките гласове са *чудесни*, когато не се примесват с женски. А още и неделно училище, момчешки кръжоци, разни там гостувания и симпатични бабички, които се осведомяват за маминка. Как няма поне един свестен млад човек в цялата околност!

– О, не си права! – възрази Люсил. – Не забравяй момчетата от семейство Фрамли. А и много добре знаеш, че Джери Съмъркуотс те *обожават*.

– Ах, *не понасям* момчета, които ме обожават! – възкликна Ивет, като навири изящния си нос. – Те ме отегчават. Толкова са досадни.

– Ами какво тогава можеш да очакваш, щом не понасяш да те обожават? Аз лично смятам, че е съвсем в реда на нещата едно момиче да има обожатели. Наясно си, че никога няма да се омъжиш за тях, така че защо да не ги оставиш да те обожават, щом това им харесва.

– Да, но аз *искам* да се омъжа – извика Ивет.

– В такъв случай остави ги да те обожават, докато намериш онзи, за когото евентуално би се омъжила.

– Няма да се омъжа по този начин. Нищо не ми е толкова противно, както някой обожаваш ме мъж. Такива страшно ме *отегчават!* И ме карат да се чувствам жестока.

– О, и аз изпитвам същото, когато станат много настойчиви. Но ако ме обожават от разстояние, мисля, че са приятни.

– Искам *лудо* да се влюбя в някого.

– О, защо пък не. Но аз не искам. Ще ми е неприятно. Сигурно и ти би мислила така, ако ти се случи подобно нещо. В края на краищата трябва малко да поулегнем, преди да разберем какво точно искаме.

– Но не ти ли е *противно*, че се връщаш в Папълуик? – извика повторно Ивет, като отново навири изящния си нос.

– Не, не чак толкова. Допускам, че ще ни е доста скучно. Иска ми се татко да вземе кола. Вероятно отново трябва да измъкнем старите си велосипеди. Не ти ли се ще да идем до хребетите Танзи?

– О, това ще е *прекрасно!* Макар че ще е голям *зор* да тикаме раздрънканите си колела нагоре по баирите.

Корабът вече приближаваше сивеещите се скали. Лято беше, но денят бе сивкав. Момчетата носеха палта с вдигнати кожени яки, а елегантните им шапки бяха нахлупени до ушите. Високи, стройни, със свежи лица, наивни, но самоуверени, вероятно твърде самоуверени с ученическото си самочувствие, те страшно много приличаха на типични англичанки. Външно си

даваха вид на независими, но в действителност бяха объркани и смутени. Създаваха впечатление на самонадеяни и разкрепостени, а всъщност бяха много свити, дълбоко затворени в себе си. Външно изглеждаха дръзки високи девойки, които напускат пристанището, за да се впуснат в дълбоките води на живота. А в действителност бяха две клетки млади създания без всякакво кормило, които се придвижваха от една котва, прикована с верига, към друга.

Още с влизането в пасторския дом сърцата им се смразиха. Домът им се стори извънредно неугледен, извънредно неприветлив, с онази спарена атмосфера на западна буржоазен уют, която не радва, а е задушна и нехигиенична. Стабилната каменна къща се стори на момичетата твърде нехигиенична, но не можеха да определят защо е така. Остарялата мебелировка изглеждаше безвкусна, тук нямаше нищо свежо. Дори гозбите бяха отвратителни, ужасно безвкусни и извънредно противни за младите същества, пристигнали от чужбина. Печено говеждо и смито зеле, студено овнешко, картофено пюре, туршия и неизменният пудинг.

За маминка, която си падаше по свинските пържоли, имаше специално приготвени ястия – говежди бульон и сухар, както и малка порция вкусен яйчен крем. Изпитата леля Сиси не хапваше нищо. Тя просто седеше на масата и си слагаше само един-единствен обелен варен картоф в чинията. Никога не вкусваше месо. Затворена в мрачното си пленничество, тя просто присъстваше на масата, докато майка ѝ бързо излапваше сервираното пред себе си – късмет беше, ако не накапе изхвъркналия си напред корем. Храната изобщо не бе вкусна. И как би могло да е другояче, когато леля Сиси се отвращаваше от нея, отвращаваше я самото хранене и затова едва задържаше прислужниците за повече от три месеца. Момичетата преглъщаха с отвращение – Люсил героично търпеше, но с чувствителното си обоняние Ивет издаваше погнусата си. Единствено белокосият пастор пускаше шеги, след като внимателно избърсваше със салфетка дългите си посивели мустаци.

Той също беше натежал и отпуснат, защото по цял ден седеше в кабинета си и се движеше малко. Ала прислонен в сянката на майка си, непрекъснато пускаше саркастични шегички.

Със стръмните си хребети и дълбоките тесни долини местността бе тягостна и мрачна и все пак криеше някаква особена величественост. Само на двайсетина мили разстояние започваше черната индустриализация на север, но селцето Папълуик бе сравнително уединено, едва ли не изгубено сред хребетите, а животът сред камънаците бе суров. Навсякъде се издигаха камъни с неумолима, едва ли не поетична твърд.

Стана точно така, както момичетата очакваха – включиха се отново в хора, подпомагаха енорийската дейност. Ала Ивет бе решително против неделното училище, против клуба на трезвениците, момичешкия кръжок и изобщо срещу всички онези сбирки, които се ръководеха от твърдоглави стари моми или упорити глупави старчета. Опитваше се да се измъкна от църковните служби и при всяка удаля се възможност бягаше от пасторския дом. Многолюдното, безгрижно и весело семейство Фрамли там горе на хълма бе за нея голям отдушник. И ако се случеше да я поканят на гощавка, дори ако някоя женаца от работническите жилища я повикаше на чай, тя веднага откликваше. Дори много се радваше. Обичаше да разговаря с работниците – обикновено те бяха много трезви и разсъдливи. Естествено, принадлежаха към съвсем друг свят.

И така минаваха месеците. Джери Съмъркоутс продължаваше да ѝ е обожател. Имаше и други такива – синове на земеделски стопани или мелничари. Със сигурност би могло да се каже, че Ивет наистина много весело прекарва времето си. Непрекъснато ходеше на гости и на танцови забави, приятели пристигаха с коли да я вземат от къщи и тя хукваше с тях към града, към следобедните танци в големия хотел или към новия великолепен танцувален клуб.

И въпреки всичко непрекъснато се чувстваше като в състояние на унес. Никога не можеше да се отпусне напълно и да се отдаде на веселието. Дълбоко в себе си усещаше не-

поносим смут, който според нея *не би трябвало* да изпитва, и се дразнеше от това чувство, като така го задълбочаваше още повече. Недоумяваше откъде се поражда то.

Вкъщи наистина беше много раздразнителна и ужасно груба към леля си Сиси. Всъщност избухливият ѝ нрав стана основна тема в семейството.

Люсил, винаги по-практичната от двете, намери работа в града като частна секретарка на един човек, който се нуждаеше от помощник, владеещ свободно френски и стенография. Тя всеки ден пътуваше до града и обратно в един и същ влак с чичо Фред. Ала никога не тръгваше с него, защото – независимо дали валеше дъжд или не – винаги отиваше до гарата с колело, докато той предпочиташе да ходи пеша дотам.

И двете момичета категорично смятаха, че най-много се нуждаят от разнообразен и весел социален живот. И яростно негодуваха срещу това, че пасторският дом на практика е затворен за приятелите им. На долния етаж имаше само четири стаи – кухнята, където живееха двете мърморещи прислужници, тъмната трапезария, кабинетът на пастора и голямата, уж много приветлива дневна или гостна. В трапезарията имаше газова печка. Само в гостната постоянно бе запалена хубава топла камина. Защото, разбира се, тя се обитаваше от маминка.

В тази стая се събираше цялото семейство. Тук след вечеря чичо Фред и пасторът неизменно решаваха кръстословици с майка си.

– Е, маминке, готова ли си? Н, празно, празно, празно, празно, В. Китайски функционер.

– Какво, какво? М, празно, празно, празно, празно, В?

Маминка доста недочуваше.

– Не, маминке! Не М! Н, празно, празно, празно, празно, В. Китайски функционер.

– Значи Н, празно, празно, празно, празно, В. Ямайски функционер.

– КИТАЙСКИ.

– Какво?

– КИТАЙСКИ! КИТАЙ!

– Значи китайски функционер. Кой ли пък може да е той? – в дълбока почуда запита възрастната дама, като скръсти ръце на изпъкналия си корем. Двамата ѝ синове започнаха да правят предложения, на които тя отвърщаше „Аха, аха!“ Пасторът бе удивително находчив в решаването на кръстословици. Фред обаче знаеше доста технически термини.

– Това наистина е направо неразгадаемо – отбеляза старата дама, като видя, че всички са затруднени.

А междувременно Люсил седеше в един ъгъл, запушила уши с ръце, като си даваше вид, че чете, а Ивет раздражено драскаше рисунки или високо си тананикаше влудяващи мелодийки, за да се включи в семейния хор. Леля Сиси непрекъснато се пресягаше за шоколадов бонбон и не спираше да дъвче. Съвсем в буквалния смисъл на думата тя караше само на шоколад. Седнала встрани, тя пхна поредния бонбон в устата си и отново заби поглед в енорийското списание. След малко вдигна глава, усетила, че е дошло време да даде на майка си чаша топло мляко с витамини.

След излизането ѝ от стаята Ивет с нервно раздражение отвори прозореца. Стаята никога не бе проветрена и на нея все ѝ се струваше, че мирише – мирише на баба ѝ. А когато нещо не бе предназначено за нейните уши, недочуващата маминка изведнъж добиваше острия слух на невестулка:

– Да не би да си отворила прозореца, Ивет? Никога не забравяй, че в стаята има и по-възрастни хора от тебе – сря за я тя.

– Тук не се диша! Непоносимо е! Нищо чудно, че вечно страдаме от настинки.

– Смятам, че стаята е достатъчно просторна, а камината гори добре – старата дама потръпна от студ. – Течението ще ни натръшка всички до един.

– Няма никакво течение – изкрещя Ивет. – Малко свеж въздух.

Старата дама отново потръпна и отговори:

– Така мислиш ти!

Пасторът мълчаливо отиде до прозореца и плътно го затвори, без изобщо да погледне към дъщеря си. Той не обичаше да ѝ се противопоставя, но тя трябва да е наясно докъде може да стигне.

А после решаването на кръстословици, изобретени от самия сатана, отново продължи, докато маминка изпи чая си и се приготви да си ляга. И тогава последва церемонията с пожеланията за „лека нощ“. Всички се изправиха на крака. Момичетата се приближиха, за да ги целуне сляпата старица, пасторът ѝ подаде лакът да се облегне, а леля Сиси тръгна подире им със свещ.

След този ритуал вече бе станало девет часът, макар че маминка наистина бе в напреднала възраст и трябваше да си ляга по-рано. Ала озовеше ли се в кревата, изобщо не можеше да заспи, докато не дойде леля Сиси.

– Нали разбирате, – обясняваше маминка – никога не съм спала сама. В продължение на цели петдесет и четири година всяка поредна нощ заспивах в обятията на татко ви. А когато той се спомина, се опитвах да спя сама. Но само като притворех очи, сърцето ми направо щеше да изхвъркне от тревога и аз лежах разтреперана. О, мислете си каквото щете, но се чувствах ужасно след петдесет и четири години щастлив брачен живот. Трябвало е да се моля на господ да ме прибере първа, но татко ви, нали разбирате, не мисля, че би могъл да понесе подобно нещо.

И така, леля Сиси спеше при маминка. Ала това ѝ бе противно. Оплакваше се, че не можела да мигне цяла нощ. И ставаше все по-изпита и по-изпита, а храната – все по-противна, докато накрая леля Сиси трябваше да се подложи на операция.

Но маминка все така се надигаше от постелята около плад-не, а после дирижираше обяда, седнала във високото си кресло с изпъкнал напред корем. С ужасяващо величие тя виреше червендалестото си набръчкано лице, кожата ѝ се дилпеше под високото кокалесто чело, а сините ѝ очи на слепец непрекъсна-

то шареха. Побелялата ѝ коса все повече оредяваше и черепът ѝ малко неприлично лъсваше отдолу. Ала пасторът продължаваше бодро да отправя шегички към нея, а тя уж се дразнеше. И все пак, разположила в креслото античното си тежко тяло, тя излъчваше пълно самодоволство, а след ядене започваше да изпуска газове и преливаща от грубо физическо блаженство, току притискаше гърдата си с длан.

Най-неприятното нещо за момичетата бе, че когато пристигаха приятелите им къщи, маминка неизменно присъстваше – също като някакъв страховит фантом със старческа плът, тя хищно поглъщаше вниманието на присъстващите. Всички се събираха в една-единствена стая. А там се бе разположила възрастната дама, над която като навъсен пазач бдеше леля Сиси. Всеки новопристигнал първо трябваше да бъде представен на маминка, а тя с готовност проявяваше любезност, нали бе петимна за гости. Непременно трябваше да научи кой какъв е, откъде е, както и всички подробности за личния му живот. И след като вече бе напълно *au fait*^{*}, можеше да се включи в разговора.

Нищо друго на дразнеше толкова силно момичетата.

– Възрастната мисис Сейул наистина е прекрасна! Наближава деветдесетте, а проявява такъв огромен интерес към живота!

– Всъщност проявява интерес към личните истории на хората, ако на това му викате живот – уточняваше Ивет.

А после веднага я обземаше чувство на вина. В края на краищата *наистина* бе прекрасно да наближаваш деветдесетте и да имаш такъв бистър ум! И *всъщност* маминка никому не правеше зло. Просто се намесваше във всичко. И вероятно е направо ужасно да мразиш някого само защото е стар и се намесва.

Ивет мигновено се разкайваше и започваше да се държи мило. Маминка с жар се впускаше в спомени за моминството си в едно градче, разположено в Бъкингъмшир. Тя не спираше да говори и бе *толкова* забавна. *Наистина* беше прекрасна.

* *Au fait* (фр.) – осведомен. – Б.пр.

И тогава един следобед пристигнаха Лоти, Ела и Боб Фрамли заедно с Лио Уедъръл.

– О, заповядайте! – и всички те нахлуха в гостната стая, където маминка седеше с бяло боне до камината.

– Маминке, това е мистър Уедъръл.

– Мистър кой каза? Извинете, малко съм глуха.

Маминка подаде ръка на смутения млад човек и мълчаливо се взря в него, без да го вижда.

– Май не сте от нашата енория, нали? – каза тя.

– От Динингтън съм.

– Искаме да отидем на пикник утре до Бонсал хед с колата на Лио. Ще можем да се поберем всички – тихо се обади Ела.

– Боснал хед ли казахте? – попита старата жена.

– Да.

Последва пълно мълчание.

– С кола ли казахте, че отивате?

– Да. С колата на мистър Уедъръл.

– Надявам се, че е добър шофьор. Пътят е много опасен.

– Той е *много* добър шофьор.

– Щом ще ходите до Бонсал хед, ще трябва да ви дам писмо за лейди Лаут.

Когато бе сред други хора, маминка винаги споменаваше лейди Лаут.

– О, няма да ходим в тази посока – извика Ивет.

– В каква посока? – попита маминка. – Не може да не минете през Хинор.

Цялата компания седяха неспокойно на столовете като препарирани патици, както се изрази Боб.

Тогава дойде леля Сиси, а след нея влезе прислужницата с чая. После се сервираха парчета от неизменната купешка торта. А след това се появи блюдо с пресни дребни сладки. Леля Сиси ги бе поръчала от пекарнята.

– Време е за чай, маминке.

Старата дама се вкопчи в страничните облегалки на креслото. Всички се изправиха на крака, чакайки я бавно да се при-

движи, хванала леля Сиси под ръка, и да заеме мястото си на масата.

По време на чая се завърна Люсил от службата си в града. Тя бе напълно изтощена, с тъмни сенки под очите. Като зърна компанията, високо възкликна.

Когато настъпи тишина и всички отново се сковаха, маминка каза:

– Ти май никога не си ми споменавала за мистър Уедъръл, нали така, Люсил?

– Не помня – отговори Люсил.

– Надали си ми говорила за него. Името ми е непознато.

Ивет разсеяно грабна пореден сладкиш от почти изпразненото блюдо. Леля Сиси, която направо се вбесяваше от разсеяното и неучтиво държание на Ивет, усети как пъклената ярост припламва в душата ѝ. Тя вдигна своята чиния, където бе сложила своя единствен сладкиш, и със злостна учтивост го предложи на Ивет.

– Не искаш ли и моя?

– О, да, благодаря! – отвърна Ивет, сепнала се в намусената си разсеяност. И със същото нехайно изражение взе и сладкиша на леля Сиси, като само добави: – Ако си сигурна, че няма да го ядеш.

Сега тя вече имаше два сладкиша в чинията си. Люсил бе пребледняла като призрак, наведена над чая си. А леля Сиси седеше, позеленяла от едно примирение. Атмосферата на неловкост бе мъчителна.

Ала маминка, внушително издигната в креслото си и сляпа за безмълвно разразилата се буря, само наля масло в огъня.

– Щом утре ще ходите с кола до Бонсал хед, Люсил, бих искала да занесеш на лейди Лаут писмо от мене.

– Оо! – възкликна Люсил, като хвърли особен поглед към седналата на масата невиждаща старица. На цялото семейство бе дошло до гуша маминка да повтаря до втръсване името на лейди Лаут в присъствието на гости.

– Миналата седмица тя бе много любезна. Изпрати ми по шофьора си книжка с кръстословици.

- Но ти ѝ благодари за това – остро каза Ивет.
- Искам да ѝ изпратя и писмо.
- Можеш да го пуснеш по пощата – остро добави и Люсил.
- О, не! Бих искала вие да ѝ го предадете. Когато лейди Лаут дойде последния път...

Също като ято рибки, младежите си поеха безмълвно дъх на повърхността на водата, за да изслушат брътвежите на маминка за лейди Лаут. Леля Сиси, както доловиха сестрите, продължаваше да не е на себе си – тя бе почти загубила ума и дума от ярост заради случката със сладкиша. Нещастницата вероятно се молеше наум.

Слава богу, най-после гостите си тръгнаха. Но и двете момичета изглеждаха вече напълно измъчени. И като се огледа наоколо, едва в този миг Ивет изведнъж осъзна неумолимата, твърда като камък властност на възрастната, уж майчински настроена маминка. Ето я отпуснатата невъзмутимо назад на стола си, а червендалестото ѝ, съсухрено и петнисто старческо лице, почти замръзнало, беше направо неумолимо, подобно на маска, която прикрива каменна твърдост и безпощадност. Това бе само застиналата външна обвивка на неукротимата ѝ властност. Но след миг старицата ще разтегне провисналите си устни, за да разпита с най-големи подробности за Лио Уедъръл. Сега за кратко бе изпаднала в старческа немощ и дълбок унес. Ала само след миг ще разтвори отново уста, мозъкът ѝ ще се разбуди и с неумолимата си хищност към живота, към живота на хората край себе си тя ще изтръгне и най-малките подробности. Сега баба ѝ напомни на Ивет за онази престаряла жаба, която някога момичето слисано бе наблюдавало как стои съвсем близо до тесния отвор на кошера, откъдето излизаха пчелите, и с демонично светкавично изщракване на увисналите си челюсти улавя всяка изхвъркнала навън пчеличка, поглъща всички една подир друга, сякаш иска да вмести целия рояк в престарялото си сбръчкано, краставо туловище. Години наред тази жаба бе поглъщала цели поколения пчелички, изхвърквали навън в пролетния простор.

Накрая градинарят, предупреден от Ивет, се вбеси и уби с камък гадината.

– Тия май стават за плужеците – каза той, стиснал камъка в ръка. – Ама нема да им дадем да вкарат целио кошер в търбуха си.